

gjøre sig vant til at være i Forholdene og de andre Udenforstaaende vante til at see det med Rolighed bevæge sig i Forholdene — jeg siger, det vilde være endnu skadeligere, en Feil, om Ministeriet for Tiden traadte tilside, og den Mand, der i et vanskeligt Dieblisk har filltet sin Personlighed til Ministeriets Raadighed, for at laane det sin Tjeneste til at lade den engang begyndte Bane vedblive, for at see, hvor den Bane fører hen, har efter min Mening gjort Staten en Tjeneste. Saaledes forekommer det mig, at den ærede Ministers Stilling er til Sagen, men der mangler os Oplysninger om forskellige, deels idag udtalte Betragtningmaader, og deels tidligere fremsførte Betragtningmaader.

Den ærede Minister har idag talt om „at dele Fæstefjordens Giere og Brugere imellem“; disse vare hans Udtryk, om jeg mindes ret; ved at udtale sig saaledes, har den ærede Minister berørt et bestemt Punkt, hvor jeg vilde sige „Giere“, idet der over al Fæstefjord efter min dybeste Overbeviisning, i Henhold til vor Lovgivning og Traditionen, er to Giere, den saakaldte Jorddrot og Staten. Det er disse to Giere, hvis Eiendomsret vi ikke maae tabe af Sigte; thi det er paa Grund af Statens specielle Eiendomsret, at vi kræve dette Forhold løst og forandret; og hvilke berettigede Forhaabninger have vi dertil, eller hvortil kunne vi rettest støtte vore berettigede Forhaabninger? Vi vide, at der af Staten har været forelagt Commissioner saadanne Forslag, som — det være nu, at man er kommen til Enighed om dem eller ikke — have betegnet den positive Statsvillie i saa Henseende, og disse Forslag gjorde slet ikke Andet end at forsøge Løsningen af et næsten hundrebaarigt Tilfagn af Regjeringen, som var gjentaget i en lang Række af Aar paa forskellige Maader, men vi have senere hørt en Regjeringsbetragtning om Forholdet i sig selv, som ikke maa glemmes, og det er, at Fæsteloven bestaaer som en Hazard-Contract, hvorved Gevinsten kun er paa den ene Side. Naar vi nu lægge dertil, at den ærede Minister idag har erklæret Forholdet i denne Retning for saa forqvælet, at man næsten ikke kunde finde Rede i det, saa spørger jeg den ærede Minister, om Regjeringen

dog ikke idetmindste er betænkt paa at bringe denne Contract bort fra at være en Hazard-Contract, og om den er betænkt paa, ved et eller andet tydeligt betegnet Middel at bringe det til en Erkjendelse af, at Staten ikke har glemt, at den er Medeier og Forsørger, om Regjeringen ikke har tænkt paa idetmindste at have det forqvælede i Forholdet, som vedligeholder en stadig Strid og Misnøie i Borger-samsundet og som stadigt erindrer om, at man har brugt denne Lovgivning i Agerbrugets Navn for at dyrke Landet med Trælle. Vi ere heller ikke, saalænge hele dette System bestaaer, fuldkommen overbeviste om, at ikke den samme Betragtningmaade, som tidligere har gjort sig gjældende, skjuler sig og blot venter paa Tid til paany at gjøre sig gjældende. Om alt dette maa Regjeringen vide Noget, den maa kunne sige os, om den enten er vegen tilbage fra alle sine tidligere Betragtninger og paa eengang staaer for os som en ny Regjering, der slet ikke vil blande sig i dette Forhold, men lade det ligge urørt, eller om den blot forlanger Tid af os i en Overgangsperiode, indtil den nærmere faaer overveiet Forholdet, indtil den nærmere faaer veiet de Midler indenfor selve Regjeringsformen, hvorved den er istand til at skaffe en Løsning tilveie, enten derved, at vi gaae til den yderste Conseqvents af det Forhold, hvorunder vi befinde os, og dele imellem derved, at Staten siger: Min Eiendomsret haandhæver jeg ved at udløse Brugen fra de saakaldte Giere, eller derved, at Staten blot siger: Hazarden skal hæves derved, at de Mangler i Lovgivningen, som haandhæve denne Hazard — hvorved, og det maae vi aldrig glemme, Bindingen bestandigt er paa den ene Side —, skulle forandres. Der foreligger altsaa 2 Veie, som man kan betræde for at forandre dette Forhold; den ene er at rectificere den Lovgivning, som haandhæver en saa farlig Hazardcontract, den anden — og det er upaatvivlelig den bedste og nyttigste — er at løse Forholdet saaledes, at den, der eier Capitalen, faaer større Indtægt af denne end nogenstude hidtil, og den, der bruger Jorden, faaer det, ved at bruge den, i sin Magt, at kunne, efter den Udvikling, der finder Sted, for sig og sine Efterkommere skaffe